

Ervaringen bij Rijn IJssel bij het optimaliseren van de digitale leermiddelenketen en schoolkosten.

In gesprek met Rudolf Barkhuijsen, beleidsmedewerker van Rijn IJssel

Leermiddelen vormen een belangrijke voorwaarde voor onderwijs. Het aandeel digitale leermiddelen stijgt en de afgelopen jaren is veel gedaan om deze 'leermiddelenketen' te automatiseren en standaardiseren. Veel mbo-instellingen werken inmiddels volgens de ECK standaard. (Kosten voor) leermiddelen gaan vaak hand in hand met schoolkosten en daarom zijn deze bij Rijn IJssel gelijktijdig aangepakt. Om hierin succesvol te zijn, blijkt echter dat techniek en informatiemanagement niet de eerste succesfactoren zijn.

"Je hebt een college van bestuur nodig die dit serieus op de agenda zet"

CvB als opdrachtgever

Enkele jaren geleden waren schoolkosten en leermiddelen bij Rijn IJssel nog niet echt een belangrijk thema. Beleidsmedewerker Rudolf Barkhuijsen kreeg de vraag van de voorzitter van bestuur om dit op te pakken. En met succes. Het begrip van kaders rond schoolkosten en leermiddelen is vergroot, er wordt centraal op gestuurd en daarmee is de weg geopend naar gericht sturen op lagere schoolkosten en optimaal gebruik van digitale leermiddelen.

Om een goede start te maken, was het voor Rudolf belangrijk dat het college van bestuur zich als opdrachtgever opstelde: *"Leermiddelen vormen een belangrijke basis voor het onderwijs. Als dat niet op orde is, moet ook het cvb zich dit aantrekken. Daarbij kennen we rond schoolkosten een*

helder juridisch kader waaraan je als ROC wilt voldoen. Uiteindelijk is ook hier het cvb verantwoordelijk. Je hebt een college van bestuur nodig die dit serieus op de agenda zet en een projectmanager die hier zijn tanden in zet."

Aan tafel

Om grip te krijgen op de processen rond schoolkosten en leermiddelen, wist Rudolf dat hij meerdere diensten aan tafel nodig had: *"Ik ben gestart met overleggen tussen onderwijs, deelnemersadministratie, financiële administratie, ICT en communicatie. De aandacht is in het begin vooral gegaan naar het krijgen van inzicht in elkaars processen, en hoe deze van elkaar afhankelijk zijn. Ik heb een cultuur weten te creëren waarbinnen het 'probleem' van één dienst, ook het gezamenlijk probleem werd. En waarbinnen de wil is ontstaan om het vanuit de verschillende diensten samen op te lossen. Hierbij is het wel van belang dat er mensen aan tafel zitten die zegkracht hebben over de gehele instelling. Rijn*

IJssel kent 24 locaties. Het is ondoenlijk om per locatie dit overleg te voeren. Bij ons is het gelukt om per cluster (7 in totaal) een portefeuillehouder Leermiddelen & Schoolkosten te betrekken. Daarmee wordt gecommuniceerd en de afspraken worden op alle locaties uitgevoerd.

"Kennis delen én delen welke kennis je nog niet hebt."

Rudolf beseftte goed dat bij de start van zijn opdracht het kennisniveau rond schoolkosten en leermiddelen niet optimaal was. De ene dienst wist nog niet wat voor de ander de belangrijkste uitgangspunten waren.

Rudolf: *"Ik vond het belangrijker dit als gegeven te zien dan als probleem en dit als vertrekpunt te nemen om gaandeweg van elkaar te leren. Mijn adagium is: Het is belangrijk is om kennis te delen én om te delen welke kennis je nog niet hebt.*

Aan de slag

Om het onderwijs bewust te maken van het belang van goed gecoördineerde processen zette Rudolf dus alle diensten aan tafel. Vervolgens was het wel zaak om per dienst en proces nadere afspraken te maken en acties te ondernemen.

"Ik kan er inmiddels op vertrouwen dat de kwaliteit van leermiddelenlijsten op peil is"

Leermiddelenlijsten

Rudolf: *Ik heb mezelf verantwoordelijk gemaakt voor de leermiddelenlijsten. Dit betekent dat ik eerst heb afgedwongen dat deze lijsten op tijd aangeleverd moeten worden. We hebben ook afgesproken dat digitale leermiddelen te allen tijde via de ECK standaard geleverd moeten worden. Hier zijn we strikt in: Levert een uitgeverij niet via ECK, dan komt het leermiddel niet op de lijst. Ook wil ik scherp zijn op de*

juiste metadata; klopt een CREBO niet op een leermiddelenlijst, dan gaat er later in het proces ergens iets mis. Hierdoor konden we bijvoorbeeld het eerste jaar als ECK school niet op basis van IdP-first werken. Nu gaan de leermiddelenlijsten pas naar de distributeur als ze helemaal kloppen."

Dit proces blijkt niet van de ene op de andere dag veranderd. Rudolf vertelt dat in eerste instantie nog weleens moeilijk gedaan werd vanuit het onderwijs, als een digitaal leermiddel van de lijst ging omdat het niet via ECK werd geleverd. Om uit de discussie te blijven heeft Rudolf weleens naar het cvb moeten doorverwijzen.

Rudolf: *"Uiteindelijk heeft het wel zijn vruchten afgeworpen. Waar ik in het begin alle leermiddelenlijsten controleerde, kan ik er inmiddels op vertrouwen dat de kwaliteit op peil is. Ik ga er nog steekproefsgewijs doorheen om de kwaliteit te bewaken."*

Rudolf Barkhuijsen –
beleidsmedewerker Rijn IJssel

Om de leermiddelenlijsten en schoolkosten over alle opleidingen van Rijn IJssel te coördineren, is per cluster een portefeuillehouder beschikbaar. Op deze manier blijft het voor Rudolf overzichtelijk. De portefeuillehouders zijn o.a. verantwoordelijk voor het tijdig aanleveren van de leermiddelenlijsten van opleidingen binnen het cluster.

"Ook docenten moeten op de hoogte zijn van de juridische aspecten"

Onderwijs informeren en betrekken

Docenten zijn vooral bezig het met uitoefenen van hun vak. Om ze ook zicht te bieden op de processen die vanuit de bedrijfsvoering belangrijk zijn, geeft Rudolf op verzoek presentaties in team overleggen van onderwijsclusters. Dit is het platform om leermiddelen en schoolkosten te bespreken.

Rudolf: *"Ook docenten moeten op de hoogte zijn van de juridische aspecten van schoolkosten en de ECK-werkwijze voor digitale leermiddelen. Het verhoogt hun begrip van – en bijdrage aan – processen waar ze zich in beginsel niet altijd mee bezig houden. Waar docenten voorheen nog een week voor de schoolstart leermiddelen opvoerden, weet iedereen nu dat dit eind mei gereed moet zijn. Ook ten aanzien van de schoolkosten hebben we stappen gemaakt; als een*

excursie onderdeel is van het curriculum, kunnen we niet verlangen dat studenten hier een eigen bijdrage voor betalen. En ook voor een ééndaagse activiteit buiten het curriculum vragen we geen vrijwillige bijdrage. Dat is voor iedereen nu helder."

Administratieprocessen

Processen rond digitale leermiddelen zijn sterk afhankelijk van een goede deelnemersadministratie. Voor Rudolf betekent dit dat hij heeft afgedwongen dat er één proces is afgesproken dat op alle locaties hetzelfde gaat. Hiermee kunnen nodige gegevens voor digitale leermiddelen ook tijdig verstrekt worden (IdP-first). Ten aanzien van de financiële administratie geeft Rudolf aan dat een principiële keuze is gemaakt om de inning van de schoolkosten uit te besteden. Rudolf: *"Leermiddelen en schoolkosten worden niet altijd betaald. Het debiteurenrisico voor leermiddelen ligt bij de distributeur. Maar tegenwoordig ook het risico bij inning van de schoolkosten, althans van studenten die bij hen hebben*

besteld. Hiermee is het belang van eenduidige administratie niet kleiner geworden; we zorgen ervoor dat we op basis van onze administratie bij kunnen houden wie er wel of niet betaald heeft.”

Juridische zaken

Bij Rijn IJssel bleek het nodig dat ook op juridisch vlak aandacht nodig was voor leermiddelen en schoolkosten. Rudolf: *“Het kwam nog wel eens voor dat vanuit het onderwijs een overeenkomst werd getekend met een uitgeverij, terwijl de betreffende persoon bij ons geen tekenbevoegdheid had. In het slechtste geval betekende het dat we in het centraliseren van de leermiddelencoördinatie wel eens een contract niet-rechtsgeldig hebben moeten verklaren en opgezegd hebben. Dit wil je uiteraard voorkomen. De oplossing is dat voor iedereen goed duidelijk is hoe de verantwoordelijkheid voor leermiddelen juridisch is afgebakend.”*

Rudolf benadrukt dat het hier wel echt om de uitzonderingen gaat; de mbo-sector is volgens hem redelijk

volwassen op dit punt. Rijn IJssel heeft hier een goede jurist voor die toeziet op de overeenkomsten met de distributeur.

“Ik ben nu op het punt dat ik een risicoanalyse kan opstellen voor de gehele instelling ten aanzien van schoolkosten”.

Resultaat

De inspanningen werpen bij Rijn IJssel vruchten af; de schoolkosten zijn de afgelopen drie jaar enorm afgenomen en de instelling werkt voor digitale leermiddelen al enkele jaren via de ECK standaard, zonder al te grote problemen.

Tegenwoordig vindt er nog twee keer per jaar een sessie met alle betrokken plaats. Hierin wordt enerzijds geëvalueerd hoe het afgelopen schooljaar is verlopen en anderzijds wordt het komende schooljaar voorbereid. Aangezien het innen van de schoolkosten is

uitbesteed aan de leermiddelendistributeur van Rijn IJssel, bleek het zeer zinvol en efficiënt te zijn dat de distributeur maandelijks aansluit bij het werkgroep overleg.

Wat betreft de schoolkosten, kan Rudolf ook tevreden zijn: *“Ik ben nu op het punt dat ik een risicoanalyse kan opstellen voor de gehele instelling ten aanzien van schoolkosten. Dat heb ik afgelopen schooljaar gedaan en daar was de Inspectie zeer van onder de indruk. Natuurlijk wel gekoppeld aan de PDCA-cyclus waarmee bijna alles opgelost kon worden. En daar waar het niet lukte pakken we het op voor schooljaar 2018-2019.*

Meer lezen hierover?

[Netwerk leermiddelenbeleid en schoolkosten](#)

[Gebruikersgroep ECK](#)